

pén

... pomlad
nesén!

Pogovor z avtorjem
naslovnice na 6. strani

VESTNIKOV
MESEČNIK

četrtek,
27. februarja,
1997,
23. številka

Naslednji Pén lahko vzamete v roke v četrtek, 27. marca. Jajca za barvanje imejte pripravljena!

KDO IGRA BOLJ NA TENKO?

Janez Ferenc, tajnik KS Veržej in eden tistih, ki je natanko seznanjen z željo svojih krajanov, da bi živeli v lastni verženski komuni, je že vrsto let znan in priznan violinist. Svojih muzikantskih sposobnosti doslej sicer javno ni kaj prida razkazoval, zdaj pa se je odločil drugače. Pentute se sprašujejo, ali je njegova odločitev povezana z dejstvom, da mnoge slovenske občine na tenko pisajo, ali pa je z milim zvokom želel prepričati sedanjega župana (velike) lotmerške občine Ludvika Bratušo, naj Veržencem dovoli oditi na svoje - na ta način bi čez čas morda prav viloinist bil to, kar je sedeči (poslušajoči) - gospod župan. JOG

L. J. CLINTON

SPET ŽVIŽGA IN USMERJA!

Dolgo ga ni bilo opaziti pri opravljanju javnih del in dolžnosti. Nekateri so že mislili, da se nikoli ne bo vrnil, sploh pa ne na ceste, kjer bi (kot ne tako davno že nekdo namesto za to poklicanih) žvižgal in usmerjal promet. Pa si je premislil - za zdaj le na pustni torek, a kot kaže in kot sam izjavlja, to ni bilo zadnjič.

Znameniti L. J. Clinton iz Murske Sobotice se je namreč odločil, da tudi javno pokaže svoje občudovanje ljudi v modrem in željo, da bi jim vsaj tu in tam pomagal. Pentute so neuradno zvedele, da v času Clintonovega mahanja v enem najbolj prometnih križišč v mestu ni bilo nobene prometne nesreče. To pa je za začetek že nekaj!

foto: NJ

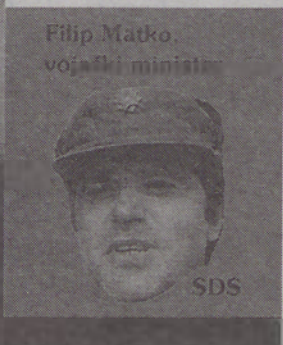
MINISTRSKI KANDIDAT

KRENIL V OFENZIVO

Seveda se spomnite, da smo na prejšnji naslovnici ponudili pomurske kandidate za vse slovenske ministre. Med vojaškimi strokovnjaki smo se enoglasno odločili za velikega taktika in stratega, najboljšega poznavalca vkopavanj in frontalne borbe na daljave v manjših skupinah v razmerah dolgoročne okupacije (od zunaj), gospoda Filipa Matka.

Dotični je vzela zadevo skrajno resno, saj si je po

P e n o v e m predlogu oblikoval posetnico. Ob tem je za pusta poskrbel, da Prekmurje ne bi bilo brez SV-mask. Trikrat lahko ugibate, kaj pomeni SV!

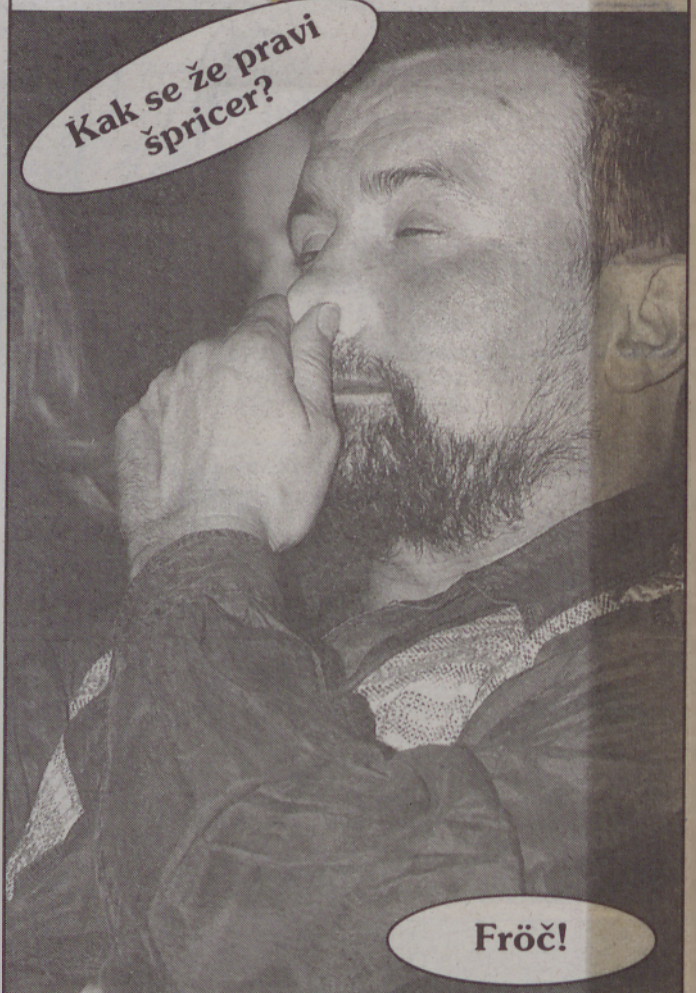

ODMEVI

ATRAKCIJE MMR

NE ZNA MADŽARSKO (in ga zato srbi nos)!

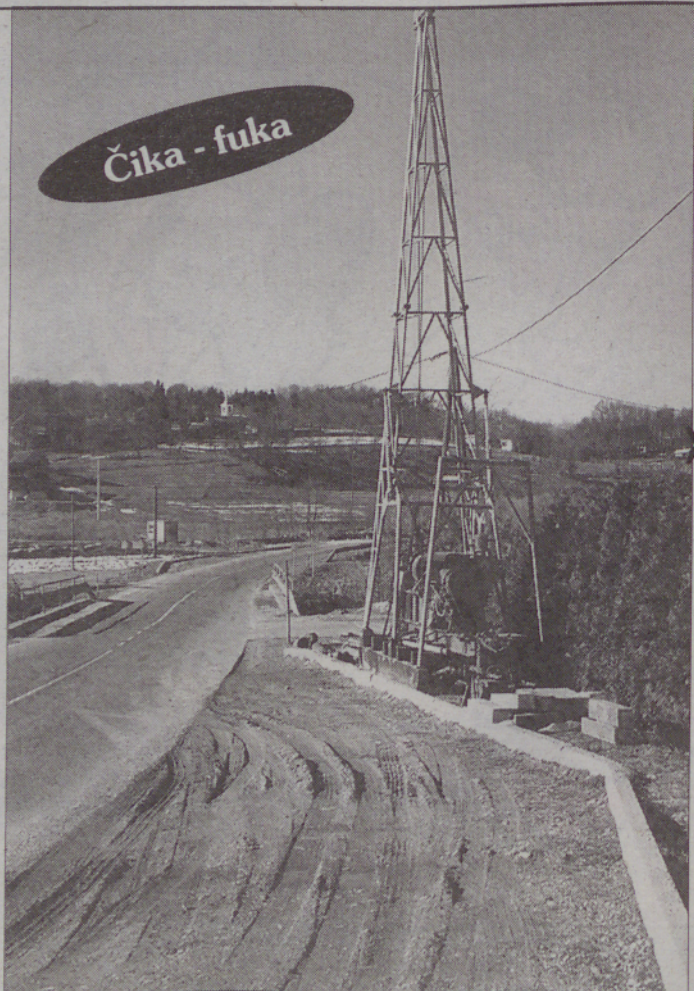
Kratica za madžarski radio v Lendavi je MMR. Te tri črke so značilne tudi za kulturnega ustvarjalca Milivoja Mikija Roša. Ko je slednji to ugotovil, dolgo ni mogel priti k sebi, saj se ni nadejal, da mu manjka znanja prav tam, kjer bi ga najbolj potreboval. Nekaj madžarskih besed sicer obvlada (tokrat jih ne bomo objavili), a še zdaleč ne dovolj, da bi lahko brez slabe vesti nosil enako kratico - MMR. Zato si gospod Roš neznansko belijo glavo in si v obupu stikajo (srbečo) ekstremiteto (štrleč del telesa).

PRVA FOTOGRAFIJA

EKSKLUZIVNO:

Zdaj pa gre zares. Prva dela na trasi železniške proge Hodoš-Koper so se začela. Na ekskluzivni fotografiji, ki jo je skrivoma posnel eden Penovih fotoreporterskih sodelavcev, je stolp Geološkega zavoda iz Ljubljane. Postavili so ga ob enem goriških krajev, da bi raziskali sestavo in trdnost tal. Prav tu bo namreč tudi nadvoz. Trije možakarji, ki pa v času nastajanja skrivnega posnetka niso bili na tem mestu, so si dali opravka z vrtino.

GRADNJE ZELEZNICE

DO MADŽARSKE

MURSKI VAL MED OKUŽENIMI EVROPSKIMI RADII

Ni vam potrebno posebej pisati, da je aids razširjen predvsem v deželah, po katerih se zgleujemo. In od tam je pripotoval k nam (ali pa morda od drugod). Ampak manj od tega je šokantna novica, da je Murski val poleg Radia Študent edini med slovenskimi radii, ki je (uradno!) okužen z virusom hiv. Vse take radijske postaje so za kazen morale sodelovati pri akciji deljenja gumic, ki so nekaterim odločno prevelike, drugi pa zatrjujejo, da jih zaradi majhnosti ne morejo uporabljati.

Da ne bi bilo prevelike panike: čisto nič tutarska, a zato resnična je razlaga, da je MV res sodeloval v akciji deljenja kondomov (dogajalo se je v petek, 14. 2., v MS, GR, LJ in LE). S tem so se soboški radijski prijatelji vse številnejši evropski radijski družini, ki po svojih močeh pomaga premagovati najhujšo bolezen 20. stoletja.

Lipe ne slika le lepih »PURAČ« DARKO

Klik!

Dajte, dekleta, nasmehnite se vendar, tokrat vas fotografira eden najlepših fantov z obeh bregov reke Mure - in ne samo to: v toplejših časih vam lahko pride zapet kakšno podoknico. Nedavno je izšla njegova najnovejša kasetna Zvezda moje sreče. Za fotoaparat pa smo iz zanesljivih virov izvedeli, da ga je Darko Kegl »uvozil« iz nam bližnje tujine. Psssst! Lipe

VENERINA MAŠKARADA

Štiri sedmine (4/7) najvplivnejše pomurske trženjske agencije Venera se je odločilo, da se našemi. Sebi in poslovnim partnerjem v zadovoljstvo, bralcem Pena pa za dobro voljo.

Blaženi med ženami (spoznali ga boste po bujnem lasišču in polnih ustih) je Dušan Radič - Vanek. Gospa, ki se drži hudo resno in kaže, kam naj kdo gre (tako se tudi spodobi), je šefinja Renata Bakan - Ficko.

Srčna petka, ki dokazuje, da sploh ni res, da petic več ne delajo, je Nataša Praprotnik. Dama z lepотно piko in košarico s Prešernovo vsebino (le kdo bo pobiral denarce, če ne agencija za trženje!) pa je Dolores Pučnik - Puža.

Pen je stopil v zakonski jarem z Vestnikom. Le kaj bo še iz tega? (Foto: -aj) Cic, mic, pic ...

BILO JE NEKOČ V KRALJEVI DEMOKRACIJI

.../ Predpisala kralj. banska uprava, prosvetni oddelek, v Ljubljani za razpisom IV. št. 7923/18 z dne 2. avgusta 1937/.../

Pri podatkih o učencih je bilo potrebno pod rubriko »g« vpisati čas oziroma letnice KOZE SO SE CEPILE (vpisani sta letnici 1935 in 1940!). In najverjetneje so mislili na cepljenje otrok proti bolezni, ne pa proti domačim kozam, ki so jih takrat še marsikje imeli pri hiši za mleko in meso. Pripravil (s priloženo fotokopijo): LI-PEN

Koze so se cepile

d) Državljanstvo		ju goslovansko
e) Veroizpoved		rim.-kat.
f) Domovinska občina (pristojnost) in okraj		Bozasi - H. Sobota
g) Koze so se cepile		1935, 1940
II. Bivališče*		
a) Bivališče otrokovo	St. Jurij	
poklic	b) staršev	
	c) odgovornega rednika	
	d) zakonitega varuha	
	d) Naslov varstvene oblasti	
III. Prvi vstop v šolo		
a) Dan, mesec in leto	1. september 1940	
b) Kra	St. Jurij	
		dne 31. 7. 1941
		Kemperski Sully
		olska upravitelj

prosvetni oddelek, v Ljubljani z. raz. 18 z dne 2. avgusta 1937.

Z Mikijem Mustrom o Mikiju Mustru

Trdonja, to je pravi Prekmurec

Sobočani smo na Mikija Mustra ponosni in ga imamo za svojega, čeprav ni bogve veliko časa preživel v našem mestu. Ampak mislim, da je upravičeno naš. Je čista prekmurska duša, govori pristno prekmurščino, z nobeno potezo ne pokaže, da bi se zavedal, kdo je in kaj ... Zdaj živita s soprogo, ki je ravno tako prijazna in gostoljubna, v mirnem naselju v prijetni hišici, le kakšnih petnajst minut hoje do recimo skupščine ali Maximarketa.

Kot kiparja vas poznamo le po kipu narodnega heroja Štefana Kovača, ki stoji pri kinu Park v Murski Soboti. Ste naredili še kakšno skulpturo?

Ne, tisto je edini kip. Pa še tistega ne bi bilo, če bi bilo po mojem, saj bi šel takoj študirat risani film, ker pa pri nas ni bilo takšne šole, sem se moral odločiti za študij kiparstva, ki je bilo po mojem mnenju še najbližje tistemu, kar sem želel biti. Tudi risani film zahteva občutek za tretjo dimenzijo.

S slik poznamo Štefana Kovača kot človeka s plešo, na njegovem kipu pa vidimo bujne lase?

Kovača nisem poznal. Dobil sem fotografijo iz njegovih študentskih let in po njej sem ga izdelal.

Verjetno ni Slovenca, razen najmlajših generacij, ki ne bi poznal Zvitorepca, Lakotnika in Trdonje. Kdaj so se rodili?

Leta 1952 je bil časopis PPP (Poletove podobe in povesti) prvi pripravljen objavljati stripe, in to izključno slovenskih avtorjev. Nprenehoma sem jih risal 22 let, ko sem odšel v Nemčijo.

Imajo povsem človeške in zelo različne karakterje.

Iskal sem like iz znanih pravljic: lisica – zvitorepka, volk – negativna osebnost (v začetku je bil velik zvitorepčev sovražnik in ga je hotel celo pojesti), potem sem dodal še Trdonjo, to je pravi Prekmurec: Sedonja, Režonja, Trdonja ... (se Miki Muster navihano smeje).

Sčasoma so postali ti trije tako veliki prijatelji,

da sem jim moral namestiti nekoga, ki jim

bo nagajal. Tako se je pojavil še Joža

Gulikoža, žaba, ki nastopa predvsem

kot gusar. Joža Gulikoža je malo

manj popularen tudi zato, ker je

manj nastopal.

Vam je pri pisanju zgodb kdo pomagal?

Ne, vse od ideje pa do

končnega izdelka sem

avtor sam. Moje

zgodbe so za-

nimive

i n

ravno tako aktualne, kot so bile takrat, ko so nastale. In če je zgodba zanimiva, jo moraš prebrati do konca. Ker so stripi izhajali v nadaljevanju, sem poleg osnovne zgodbe moral skrbeti, da se je vsako nadaljevanje končalo tako, da je bralec nestrpno pričakoval naslednje.

So stripi še vedno tako aktualni, kot so bili, recimo, tja do sedemdesetih let?

Mislim, da so ravno tako popularni. Otroci radičitajo ponatise mojih knjig. In kar je najpomembnejše, zdaj so stripi prišli tudi v učbenike. Torej so priznani kot umetnost. Zato ni redko, da me pokličejo, včasih tudi štiri mesece vnaprej, na kakšno šolo ob podelitvi bralne značke. Prej so klicali samo pisatelje. To mi pomeni veliko priznanje.

Hočete povedati, da ima zdaj strip tudi družbeno veljavo.

Seveda, takrat pa so mi kolegi strokovno in politično očitani, da je to, kar delam, kič, da bralece odvajam od resnega branja, in povezovali vse skupaj z zahodom in kapitalizmom. Takrat je veljalo politično mnenje, da je strip škodljiv, in temu primerne so bile posledice. Sam sem še danes prepričan, da je strip najenostavnejši način, da se otrok nauči brati.

Koliko let ste živeli v Soboti?

Rojen sem bil leta 1925. Dve leti smo bili v Soboti, potem smo se preselili na Dolenjsko, kjer sem končal prvi razred osnovne šole. Potem sem šel v Križevce, kjer me je učila gospa Kučanova (predsednikova mama) in se spet vrnil. Obdobje med vojno sem preživel v Soboti. Osnovno šolo sem končal v Ljubljani. V Soboti sem v bistvu živel malo, sem pa veliko hodil tja na počitnice.

Se spomnite kakšnega zanimivega dogodka iz tistega časa?

Devet mesecev sem bil star, tako so mi pozneje povedali, ko sem pobegnil od doma. Naša hiša je stala za nekdanjo Sočičevo kavarno. Doma je nastala prava panika. Povsod so me iskali, mene pa nikjer. Na koncu so me vseeno našli v parku. Tam nekje, kjer je zdaj ruski spomenik. Menda sem sedel med upokojenci in jim na veliko nekaj predaval. Če so me kaj razumeli, ne vem, vem pa, da je bila to takrat velika atrakcija in se je o tem veliko govorilo po mestu.

Kdaj ste bili zadnjič v Soboti?

Zdaj zahajam v Soboto bolj poredko. Sorodnikov nimam več. Nazadnje sem bil jeseni – na pokopališču. Redno pa prihajam na obletnico mature.

Kdo so Vaši sošolci?

Dr. Lea Talanvi, Jan e z

Lanščak, Ciril Klanšček pa še nekaj bi jih lahko naštel. Imam pa tudi nekaj prijateljev iz plavalne sekcije, ki sem jo nekoč vodil v Soboti: Joško Kramberger, Pubi Flegar, Jože Hradil ... Bili smo kar dobri športniki, tekmovali smo v republiški ligi.

Očitno Vam prekmurščina ne dela težav.

Kakor hitro se pripeljem čez Muro, več ne znam po »slavsko«. Tudi moja žena zna malo »gučati«.

Pravite, da še vedno veliko delate.

Še vedno, ponudb nikoli ne zmanjka.

In prosti čas, če ga imate?

Spet bom začel plavati in hoditi na seniorska plavalna tekmovanja. Letos bo evropsko prvenstvo v Pragi, prihodnje leto pa v Casablanci svetovno. Prvenstva organizira Svetovna plavalna organizacija. Bil sem na zdravniškem pregledu. Imam zdravo srce in dobra pljuča. Upam, da bom prinesel kakšno medaljo.

Nedvomno je Vaše delo veliko. Liki, ki ste jih ustvarili, niso samo Vaši, so tudi naši, najmanj Slovenski. Ste zadovoljni s svojim delom?

Sem, ker sem imel veliko težav. Moj cilj, še ko sem bil otrok in tudi pozneje, je bil, da bom delal risane filme. Prvi risani film sem naredil šele pri 40 letih. Meje so bile zaprte, materiala ni bilo niti volje politikov, da bi to podpirali. Zdaj imam svoje delo priznано, dokazal sem se tudi zunaj države in vidim, da nisem delal zaman. Bolj sem srečen, kot če bi dobil kakšno nagrado. Kdo se pa še spomni tistega, ki je dobil Prešernovo nagrado pred dvema letoma.

Gospod Miki Muster, ne bomo Vam želeli, da bodite pri svojem delu tudi v prihodnje uspešni, ker vemo, da boste, in to še dolgo. Pri Peni pa bi radi videli, nam prinesete letos medaljo iz Prage in prihodnje leto iz Casablance.

Jože Rituper
Foto: Jure Zauneker

... IN OSMI DAN JE BOG USTVARIL NUNE ...

Feri
Lainšček

Mesto,
meščani!
Župan?

Naj torej tvegam s primerjavo, ki je res lahko tudi neumesna, je pa zato toliko zgovornejša: soboška slovesnost ob kulturnem prazniku je bila uprizorjena veliko bolj pristno in tudi sodobno kot osrednja proslava v Ljubljani. Ali še natančneje: »veliko patetično mašo« je ta dogodek presegel z nekonvencionalno govorico izraznega plesa in videosliko pa tudi z izborno besedo govorcev. S to primerjavo si strežem seveda samo zato, ker želim opozoriti na neko dovolj simpatično »stanje duha« v nekem mestu, ki ga sicer vse preradi občutimo in obravnavamo kot provincialno spalno naselje. Kot ilustracija tega kakovostnega vzgiba, o katerem želim premisliti, mi seveda lahko rabi tudi bežen pregled kulturnih dogodkov, ki so se v Soboti zvrstili v februarju ali so napovedani. Torej: nastop plesne skupine En knap, lutkovna predstava Ure kralja Mina, tragikomedija Jutri bo lepše, kabaret Arabella, TV-film Steber, škotski film Trainspotting - kratka nedvomno vrhunska gostujoča produkcija, ki skupaj z nastopi najrazličnejših domačih ustvarjalcev kaže na bogato in pestro kulturno ponudbo, ob tem pa seveda vsaj na en segment javnega življenja v mestu, s katerim smo lahko zadovoljni.

Ugotovitev se mi zdi prav v sedanjem »življenjskem obdobju« mesta nadvse pomembna in na neki način vendarle tudi spodbudna. Sobotna se je iz podeželskega ogrskega trga v dolgih stoletjih vse tja do prelomnih prevretij prve in druge svetovne vojne vendarle zasnova kot mesto s prepoznavnim meščanstvom. Žal so prav ti dogodki na tak ali drugačen način »odstranili« marsikatero ukoreninjeno meščansko družino, pa najsi ob tem pomislimo na usodo Madžarov po priključitvi ali Židov ob Hitlerjevih morijah. V obdobju »socialistične izgradnje« je potem Sobotna doživela pravo demografski razcvet, število prebivalcev se je v polovici stoletja tako rekoč pošesterilo, značilno socialistično industrializacijo in socrealistično urbano gradnjo pa je spremljal nenehni dotok prebivalstva brez »meščanske izkušnje«. Kot na dlani je bilo torej - čeprav temu takrat seveda nihče ni posvečal ustrezne pozornosti - in je kajpada na dlani tudi še sedaj, da bo mesto potrebovalo kar nekaj časa, preden bo zares in celovito stopilo v obdobje meščanskega samozavedanja.

Zdi se, da prav v času, ki ga živimo, tečejo pomembna leta tega procesa in da predvsem v mladosti, ki jo srečujemo na soboških ulicah, že lahko prepoznavamo generacije z urbanim značajem. Demokratizacija, ki jo doživljamo po osamosvojitvi države Slovenije, nam z več vidikov ponuja upanje, da »stanje duha«, ki sem ga tokrat pač razbiral na proslavi, polno zaobda slehernega, ki bo kdaj rekel: »Ges san Sobočanec.« Ob tem pa: na omenjeni prireditvi je priznanja za kulturne dosežke podelil Andrej Gerenčer, župan, ki je mesto simbolično zaznamoval z novim nadvse pomenljivim »rojstnim dnevom« in ki mu je v skladu s takim zavedanjem tudi praktično nadel kar nekaj atributov, ki mu pomagajo biti mesto. A ker se žal bližajo volitve, je spet znova aktualno tudi vprašanje, ki ga tokrat namenjam vsem soboškim vajencem in mojstrom peresa:

»Kako prepoznaš
župana, ki so ga
izbrali meščani?«

ČUTNO ŽIVLJENJE

NADOMEŠČA STIK Z BOGOM

Medtem ko se navadne smrtnice panično odpravljamo v službo se sestre z mirno molitvijo pripravljajo na nov delovni dan.

Skrivnostno življenje deklet v habitah, dolgih črnih oblekah s črnim pajčolanom na glavi - redovnic ali sester. Le kakšno življenje je to? Kaj se mora zgoditi dekletu v tistem trenutku, ko se odloči za samostansko življenje in se zaveže Bogu? Je razočarana nad življenjem ali se ji je morda zmešalo? Odgovor najdeš kje drugje kot med njimi. Odpravila sem se po sledih življenja šolskih sester svetega Frančiška Kristusa

Čeprav pred vsakim obrokom sestre molijo v cerkvi, molijo še tik pred jedjo in po njej.

Samostan v
Repnjah s
cerkvico Srca
Jezusovega,
kongregacijo
šolskih sester
svetega
Frančiška pa so
ustanovili 13.
9.1869.

kralja v samostanu Repnje. Z njimi sem se družila tri dni. Tačas živi v samostanu 24 duš, najmlajša je stara 36, najstarejša 86 let. Živijo tako, kot jim narekuje sveti Frančišek: živeti skromno, živeti evangelij vedno in povsod. Temeljni izraz njihove karizme pa je poseben čut do ubogih. Sestre so stalno povezane z Bogom. Prepričane, da so od Boga poslani za opravljanje tega dela, prepričane, da se vse, kar se v življenju zgodi, dobrega ali slabega, zgodi po božji volji.

Srečanje z notranjostjo samostana me je vznemirilo. Nekoliko vznemirjene so bile tudi one, saj je v njihov vsakdan stopila neznanca. Dodelile so mi sobo, verjetno enega najbolj

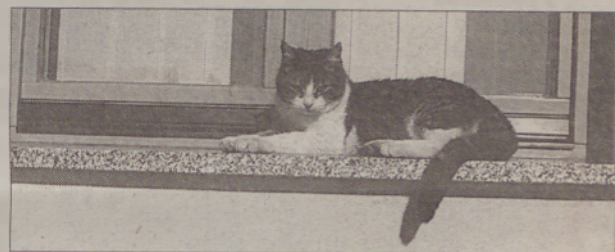
Kosilo v Repnjah v sredo: gosta juha z govejim mesom, z ocvirki zabeljeni makaroni, zelena solata. Četrtek: goveja juha z rezanci, svinjska pečenka, kuhan krompir, dušena cvetača in stročji fižol, zelena solata. Obakrat belo in črno vino ali ribezov sok.

Zajtrk: bela kava, črn, v samostanu pečen kruh, salame, margarina, jabolko.

Večerja: svinjska rebra z zelenjavno prilogo.

zanimivih samostanskih prostorov. Toda ta soba ni bila poleg njihovih, bila je v novi zgradbi poleg samostana, ki je namenjena duhovnim vajam ter tečajem kuhanja in šivanja za dekleta in žene. Bila sem gostja, torej sem dobila sobo za goste, ki je prej podobna hotelski kot samostanski. Razpelo nad posteljo in biblija na knjižni polici sta mi dala vedeti, da sem v posvečeni hiši. One pa so živele kot živijo dan za dnem in bodo dan za dnem tudi v prihodnje. po svojih pravilih in redu. Vmes so odgovarjale na moja - včasih tudi nekoliko vsiljiva - vprašanja. Želela sem se jim približati; vstajala sem ob pol šestih in bila z njimi pri dveh jutranji molitvi. Dovolile so mi, da sem bila z njimi v enem najbolj cenjenih prostorov, v jedilnici. Tu sestre ob okusni preprosti hrani, ki jo

Poleg hišnega duhovnika je maček edini predstavnik moškega spola.

imenovanem noviciatu (nekoč je bil ta v Repnjah, danes je v Mariboru), medtem pa bi si še lahko premisle in »odšle v svet«. Toda ne. Po tem času so dale večne obljube, ki jih vežejo do smrti. To so zaobljube uboštvu, pokorščini in čistosti. In ravno slednja obljuba, obljuba čistosti, je za nas tako težko razumljiva. »Me smo mu zveste, kakor je zvesta zakonska žena svojemu možu,« so pravile. Seveda tudi skušnjave »pridejov«, toda že v naslednjem trenutku nanje pozabijo, saj so zapisane samo duhovnemu življenju, so mi pojasnjevale. Mene pa da je Bog poklical za drug poklic in da služim drugemu človeku, saj enakopravnosti med spoloma one ne priznavajo. Tudi sestre so spraševale. Skušala sem jim pojasniti, da mojega življenja ne vodi Bog. Le smehljale so se ...

Samostan sem zapustila utrujena. Utrujena od razmišljanja o življenju za debelimi samostanskimi zidovi. Medtem ko mi ob različnih potrebah današnjega časa in novonastajajoči družbi premalokrat presojamo svoje življenje, sestre neprestano dokazujejo, da jim je Bog vse. V zameno pa jim ON daje MIR. O tem so me prepričale. Sicer pa sem upoštevala le nasvet Oskarja Wilda; edini način, kako se upreš skušnjavi, je ta, da se ji vdaš. Jaz sem se vdala skušnjavi po samostanskem življenju ... Ni ga lahko razumeti, še težje ga je živeti.

Nataša Brulc Šiftar

P. S. Ljube sestre, s spoštovanjem, toda vesela sem, da me tistega osmega dne ni bilo poleg.

Marinka Jerić iz Murske Sobote, uslužbenka, ki si vsaj enkrat na leto omisli potovanje. V glavnem z družbo, vendar v lastni organizaciji. Takšna je bila tudi velika iberijska tura. Programi potovalnih agencij je ne privlači. »Potovanja mi bogatijo življenje in v dvajsetih letih jih je bilo ... niti ne vem natančno, koliko. Moja velika želja pa je odkriti Novo Zelandijo.«

VELIKA IBERIJA

Želja po potovanju na malo drugačen način, v lastni režiji, s čimveč ogledi, doživetji in čim ceneje nas je združila v skupinico sedmih udeležencev. Naš cilj je bila jugozahodna Evropa z obiskom sedmih držav (severna Italija, Monako, južna Francija, Španija, Portugalska, Gibraltar in Andora), kjer si bomo ogledali vse, kar je mogoče in značilno: od muzejev, palač, katedral, romarskih središč, kulturnih in naravnih značilnosti, pokrajino, ljudi ... Naš moto je bil, spali in jedli bomo doma, vsemu drugemu pa se posvečamo na tej poti.

Festivalna palača v filmskem Cannesu

V tlakovanih ploščah odtisi rok svetovno znanih filmskih igralk in igralcev

Severna Italija

Potujemo prek severne Italije mimo Benetk, Verone, Genove in San Rema - mesta cvetja in festivala italijanske zabavne glasbe, ki si ga ogledamo kar med vožnjo v Monako.

Državica Monako

Druga najmanjša državica na svetu, ki so jo najpremožnejši ljudje izbrali za davčni raj in danes sodi med najbogatejše države v Evropi. Ogledamo si mesto z igralnico v Monte Carlu, marino in svetovno znani oceanografski muzej.

Južna Francija s Provanso

Nica je nov biser na Azurni obali, angleška promenada ima v sebi še vedno tisti šarm kot nekoč, ko je bila center evropskega turizma. Filmski Cannes s festivalsko palačo in spredaj v tlakovanih ploščah odtisi rok svetovno znanih filmskih igralk in igralcev z razkošnimi hoteli, vrtovi ter celotna podoba turizma ob obali, ki se močno razlikuje od Provanske. Provansa pokrajina navdiha velikih duhov: Petrarce, van Gogha, Cezannea, Mistrala, naslonjena na zadnja alpska pobočja savojških hribov; nagnjena k soncu in sredozemskemu morju, razbrzdana od bistrh kraških rek v slikovite soteske. Ponos domačinov, kjer uspeva žlahna kapljica, ki si jo privoščimo ob izbranih različnih vrstah sira, ki jih poznajo več kot štiristo. Danes je množično obiskana z najrazličnejšimi popotniki, kolesarji, čolnarji, jezdec na konjih, turistih. Po Avignonu, Lurdu in Pireneji je pred nami Španija.

Polje lavande v Provanski za kozmetično industrijo

Katedrala v Santiagu de Campustela iz 9. st. - najstarejša romarska pot

Zabava španskih upokojencev v Leonu, igra, imenovana bolera

Španija, svetovna turistična velesila

Španija je širna dežela na obrobju Evrope z bogato kulturo, pradačno zgodovino in slavno preteklostjo. Danes je to dežela, ki svojo bogato zgodovino, čudovito umetnost in lepo pokrajino s ponosom pokaže vsakemu obiskovalcu.

Najprej nas pot vodi na sever v Baskijo, Pamplona in San Sebastian sta mesti lepe arhitekture in baskovskega šarma. Pamplona je znana po uličnih tekmah z bikami. Dva in pol milijona Baskov se že od nekdanje bojuje za neodvisnost in vrnitev kulturne identitete, ki jo je dušil strogi frankovski režim. Danes je znana teroristična dejavnost ETE, oborožene separatistične organizacije. Pred nami je Biskajski zaliv s pomembnim pristaniščem Bilbaom. Ob obali nadaljujemo vožnjo skozi gozdove evkaliptusa, ki so ga v začetku 19. stoletja prinesli iz Avstralije, v Leon. Leon je prestolnica Španije iz 10. in 11. stoletja. Že nekaj časa nas spremljajo oznake rumene školjke in vemo, da smo na najstarejši božji poti, ki vodi v Santiago de Compostela.

Za Španijo upravičeno pravijo, da je največja turistična velesila na svetu, saj jo na leto obišče več kot 50 milijonov turistov, ki prinašajo državi nadvse pomemben dohodek. Ima pet obal, urejenih za turizem, vsaka je dolga po 150 km. Najslikovitejša španska pokrajina je prav gotovo sončna Andaluzija s svojimi valovitimi ravninami in razsežnimi gorskimi območji. Pokrajina, ki gleda na

Opoldanska siesta udeležencev z osvežitvijo

Cordoba, stara židovska in arabska četrt s sinagogo

spominja mošeja La Mezquita, ki je danes krščanska katedrala. Gre za povezanost različnih arhitektur in religij. Pravi užitek je bil sprehod po židovski in arabski četrti z ozkimi ulicami, polnimi trgovinic, ki so prenatrpane z izdelki iz keramike.

Granada, s starim predelom ciganskega naselja Sacramente, nad njo se dviga mogočen dvorec Alhambra, ki je bil v 14. st. prestolnica zadnje mavrske enklave v Španiji, Larcova najdražja ljubica, ki so jo obsipavali z umetninami, biseri, ki danes jemlje dih. Zato ni čudno, da je zadnji mavrski kralj jokal ob pogledu na ljubljeno mesto, ki ga je moral prepustiti španski kraljici Izabeli. Mati pa mu je dejala: »Joči, joči kakor ženska, če je nisi znal braniti kot moški.« Nad Granada pa se dviga Siera Nevada, bela gora, z višino 3481 m, kjer je vse leto sneg in je prav na vrh speljana cesta, najvišja v Evropi. Seveda jo prevozimo. Še isti dan pa tudi najjužnejšo točko Evrope rt Tarifa, ki je danes evropski center za deskanje.

Nadaljujemo z vožnjo do Valencije, Murcije in po stopinjah don Kihota v Toledo z najlepšim evropskim razgledom. Do današnje prestolnice nas loči le še 72 km. Tukaj sledi ogled svetovnega muzeja umetnosti Prada, kraljevske palače, mestnega parka, imenovanega Retire, in botančnega vrta, to so samo nekatere postaje na poti po tem sorazmerno mladem mestu.

Cordoba, sedež kalifov in središče arabske kulture od leta 711 do 1236, na kar

Gigantski El Escorial in Dolina mrtvih sta že za nami, mi pa smo ob reki Ebro v

PRISKOVA TURA

aragozi ob eni najlepših katedral, kar sem jih videla. skrivnostna gora z romarskim središčem Montserrat in pristaniška olimpijska Barcelona s pojočo fontano sta nas očarali. Mesta Gaudija, Miró in Picassoja. Čudovita nedokončana stvaritev Sagrada Familia in druge Gaudijeve gradbe so genialne in še danes se strokovnjaki trudijo, da dokončajo Sagrada Familia. Žal jim to preveč ne uspeva. Daljsev muzej v Figuerasu te fascinira ali pa pusti isto hladnega, pač odvisno od tega, kako sprejemaš »odštekano« umetnost.

Portugalska, dežela najbolj zahodne Evrope

Skozi zgodovino je bila Portugalska zmeraj nekje na obrobju Evrope in se ni dosti vključevala v evropske tokove. Meje se tukaj niso spremenile celih 800 let. To se jim pozna še danes, saj so ljudje po uradih, bankah, poštah, s katerimi smo imeli opravka, zredno počasni, nespretni in stvari znajo zakomplicirati.

Na severu je mesto Porto, ob reki Douro, ki je že od nekdaj povezano s pridelavo in trgovanjem vina porto. Je gospodarsko in finančno središče Portugalske s spretnimi poslovneži in konzervativnimi domačini, ki se zelo razlikujejo od prebivalcev bližnjih pokrajin. Danes po reki Douro prevažajo samo še turiste. Ena najmlajših božjih poti je Fatima in Portugalci goreči katoliki. Nedaleč stran sta bleščeča Batalha in Alcobaça s portugalskima kraljico in Romeom - Ines in nedrom. Skozi Makro do sntre, kjer se v parku, velikem 270 hektarjev, ohladimo in kjer je ohranjena poletna

Vročekrvna Španka, plesalka flamenka

rezidenca kraljev. Rt Cabo da Roca, najbolj zahodna kontinentalna točka Evrope, označena s kamnitim križem, konec sveta, kot so mislili, predno so pomorščaki odkrivali nove svetove in se spremenili v pionirje svetovnega kolonializma in trgovine (Bartholomeo Diaz, Vasco da Gama, Pedro Alvarez). Danes se tukaj zbirajo motoristi od blizu in daleč in imajo svoje seanse. Vročina neusmiljeno pritiska in privoščimo si ohladitev v Atlantiku. Moderni Estroil slovi kot slovenski Portorož, znan pa je tudi po dirkah formule ena.

Ena najlepših prestolnic na svetu je prav gotovo Lizbona. To je mesto palač, muzejev, ponaša pa se z enim najdaljših mostov na svetu, ki je dolg tri km in visok 86 m. Ogledamo si Alfama, samostan sv. Jeronima, spomenik odkriteljem, simbol mesta Torre de Belem, etnološki in pomorski muzej, kot posebnost mesta pa je tramvaj. Za nami je Evora, pojavijo pa se nasadi hrasta plutovca, 700.000 hektarjev, s čimer je Portugalska največja proizvajalka plutovine na svetu; pokriva polovico svetovnih potreb. Center tu-

rizma je Faro na jugu, kjer se poslovimo od Portugalske.

Zadnja Angleška kolonija v Evropi - Gibraltar

Že od leta 1704 je jabolko spora med Veliko Britanijo in Španijo državnica šestih kvadratnih kilometrov, izjemno pomembna strateška točka na višini 425 m nad morjem. Pretežni del ozemlja je veliki skalni rt iz apnenca v obliki levje glave, ki kraljuje nad morskjo ožino, kjer se stikata Sredozemsko morje in Atlantski ocean. Najstarejši »domačini« so prav gotovo opice iz Berberije. To je edino območje v Evropi, kjer se razmnožujejo in prosto živijo. Po legendi bo Gibraltar tako dolgo britanski, dokler bo tukaj mogoče najti te znamenite opice. Danes je Gibraltar še vedno pomembno oporišče, turistično in trgovsko privlačno, brez carin in davkov, in privablja mnoge turiste.

Kneževina Andora

To je dolina reke Valire, izoblikovana v ledeni dobi, s 453 km². V zgodovini sta jo skušali nasilno priključiti tako Španija kot Francija, zdajšnji status quo izhaja iz Loriskega sporazuma, ratificiranega leta 1278, ki velja še danes, torej več kot 700 let. Z njim sta si obe državi razdelili oblast nad Andoro in dobivata vsako drugo leto simboličen davek. Zaradi ozkega prostora ni možnosti za kmetovanje, tako da se 47.000 prebivalcev kneževine ukvarja predvsem s turizmom in trgovino, ki je brez davka in zanimiva za mnoge obiskovalce.

Obala Atlantika

Zbirališče motoristov na najbolj zahodni točki Evrope

Oguljeni hrast plutovec

Ponovno na Azurni obali in vrnitev

Tretji teden potovanja se preveša v drugo polovico in opažam, da se začnemo vračati. Kombi drvi in požira kilometre, meje prestopamo, da sploh ne vemo, ponovno smo spet v Italiji, kjer zvemo, da je pravkar razglašena nova država Padanija. Kako bliskovito se to vse spreminja.

V ranih jutranjih urah prestopimo mejo. Slovenija se začne prebujati, rahlo se že svetlika. Torej resnično, domov prihajamo. Po dvaindvajsetih dneh, po 9.100 km smo videli veliko lepega, sprejemali smo dežele, ki sestavljajo samosvoj kulturni svet, ki je več kot dva tisoč let vplival na preostali del planeta.

Opice iz Berberije, edine prostoživeče na evropskih tleh

Čudovitim biserom dvorcem

Med potjo po Španiji izdelki iz keramike, zapuščina Mavrov

Nedokončana Gaudijeve Sagrada Familia v Barceloni

Fatima, najmlajše romarsko središče gorečih portugalskih katolikov

Kamniti križ, najzahodnejša celinska točka Evrope

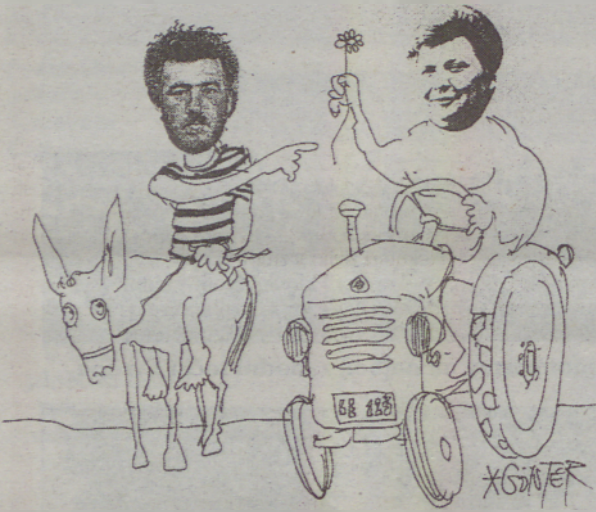
Splačalo se je!

NARODNOSTNA POSLANCA

KOMPENTAR

S svojo deklarirano razvrstitvijo v podporo dr. Janezu Drnovšku, njegovi liberalni demokraciji oziroma srednjelevi opciji vladanja v tej državi sta se oba narodnostna poslanca, italijanski Roberto Batelli in madžarska Marija Požonec, dala v zobe. Namesto zahvale za načelno držo je s socialdemokratske strani privedlo celo vprašanje, ali sploh imata pravico soodločati tudi pri takih vprašanjih, kot je glasovanje o tem, kdo bo vodil slovensko vlado. V nadaljevanju lahko pričakujemo, da jima bo oporekano glasovanje o naložbah na Gorenjskem. Potem o gradnji avtocest. Na koncu bomo prišli tako daleč, da bosta Požonec in Batelli prejemale vabila na seje državnega zbora samo in zgolj, ko se bo razpravljalo o narodnostni problematiki. No, tudi če bo šel Kučan h Göncu ali Scalfaru, ju bodo, vsakega posebej, peljali s sabo, da pokažejo, kako smo pri nas velikodušni do obeh manjšin. In ko bosta madžarski in italijanski predsednik ali morda zunanji minister na obisku pri nas, bosta narodnostna poslanca sedela vmes med obema predsednikoma oziroma ministroma. Kot mostiček!

Ustava in razumni politiki zagotavljajo, da vsaj zaenkrat narodnostni poslanec ne bo manj enakopraven od preostalih 88 strankarskih poslancev v državnem parlamentu. Ko pa bi prevladali taki, ki bi želeli tak status minimizirati, nas je lahko strah. Ne za teh nekaj tisoč Madžarov ali Italijanov. Strah nas je lahko, da bomo potem počasi prišli na vrsto tudi drugi. Kajti hitro bomo dosegli, da bomo volilno pravico priznavali le rojenim Slovencem ter avtohtonim

Madžarom in Italijanom. Pripadniki narodov iz nekdanje Jugoslavije, ki so si pridobili državljanstvo Slovenije, bodo že »Slovenci« z omejenimi pravicami za voliti in biti voljen.

Potem se bo našla močna struja, ki bo začela spraševati, ali je prav, da imajo tisti, ki v skupno državno malho prispevajo manj, enako število poslancev kot Ljubljana, Kranj, Koper in Nova Gorica. In poslanski sedežev ne bomo delili po teritorialnem načelu in po številu prebivalstva, ampak po kapitalu. Tako bodo potem sprejemane tudi odločitve. Navsezadnje bomo uzakonili pravilo, da invalidi, duševno prizadeti in alkoholiki ne smejo soodločati o tako pomembnih rečeh, kot so volitve in druge velike odločitve.

Seveda gredo te stvari, ki začneš sprejemati te vrste analogijo, naprej s pošastnimi koraki. Ko bomo torej reči uredili, pride na vrsto naslednji korak. Dovoljena bo samo tista stranka ali skupina strank, ki bodo v vladni koaliciji. Druge bomo prepovedali ali močno omejili njihovo pravico vplivanja na odločitve. To bo seveda pomenilo tudi, da bomo na pomembna mesta zaposlovali samo naše, drugi pa ali se nam pridružijo ali naj se znajdejo, kot vedo in znajo. Za sovražnike se tako tudi spodobi.

Zato, vidite, sem odločno proti poskusom zmanjševanja enakosti narodnostnih poslancev v slovenskem parlamentu. Ker, kakorkoli že obračaš te reči, nazadnje oplazijo tudi tebe. Kjerkoli si in karkoli že počneš.

In droben pripis: Ko sta Batelli in Požonec jasno nagnila jeziček od pomladnih strank, se je marsikdo vprašal, ali je to dobro za interese narodnosti. Ker bodo tisti, proti katerim sta bila s svojim glasovanjem, izkoristili vsako priložnost, da bi jima nagajali, ko se bo odločalo o za obe narodnosti pomembnih stvareh. Tveganje je potemtakem veliko. Vendar pa je enako neprijetno sprejeti vlogo politika in poslanca, ki se obrača po vetru tako, da se nikomur ne zameri. Dolgoročno pa tudi volivci te vrste politikov in poslancev ne marajo. Kar so navsezadnje zelo določno pokazali prav pri volitvah decembra lani.

MARJAN DORA

»Sijoči Matija ribo seja«

VENDAR V OBMURSKIH KRAJIH NA TRI »POMLADINE« NIHČE VEČ NE LOVI RIB OB DRSTENJU, ČEPRAV JE BILO TO NEKOČ PRAVILO, KAJTI V POSTNEM ČASU JE RIBA VEDNO DOBRODOŠLA PA TUDI V SIROMAŠNIH SLAMNJAČAH JE VELIKO LJUDI Z RIBO TEŠILO GLAD. ZARADI ZAKONSKE PREPOVEDI IN SPREMENJENIH OKOLIŠČIN SO ŠLI NAJSTAREJŠI NAČINI RIBOLOVA V POZABO.

»Sijoči Matija ribo seja« pravi ljudje ob Muri in na dan drugega »pomladina« so pravi ribiči nastavili vrše, sake ali pa košare, da so ujeli prvo matjaševo ščuko, ker so potem po verovanju lahko upali na obilen letošnji plen. Zgrešili pa niso, kajti v času treh pomladnih svetnikov - Matije, Gregorja in Jožefa - večina murskih rib drsti, po ustaljenih vodnih poteh hitijo odlagati svoje ikre, in takrat so lahek plen. V bolj ali manj oddaljeni preteklosti, ko še niso veljali zakoni in uradni ribiški predpisi, a je bilo po trditvah prekmurskih ribičih starost tudi v manjših mlakah rib za dva voza, so v postnem času radi nastavljali vrše in sake pa namakali tudi kržake, če zima ni bila prav huda, pa so kar z rokami pobirali ribe izpod ledu.

Pri Zadravčevih so ribiči od pamtveka.

»Moj ded se je na našo domačijo priženil iz Žižkov, on se je pričel ribarjenja, ampak sosedov očaj, ki je imel že v času mojega otroštva sto let, jaz pa zdaj imam že tudi sedemdeset, mi je včasih pravilo, da se je njegov praded spominjal, kako je Mura tekla pod našimi vrtovi, kjer so zdaj njive in mrtvice. Riba in vse, kar je zraslo v vodi, je zadovoljevalo del naših življenjskih potreb in voda je bila naša njiva, zato smo jo tudi tako spoštovali, pustili teči po poteh, ki si jih je sama izbrala, in človek se je umikal njenim strugam, ne pa danes, ko s smetmi zamašimo sleherno mlako in ni več rib, pižmovk, vider, čeprav je ribičev

Beden, ribiška priprava iz žice, je le še spomin na mladostna leta Ferenc Horvata iz Kota.

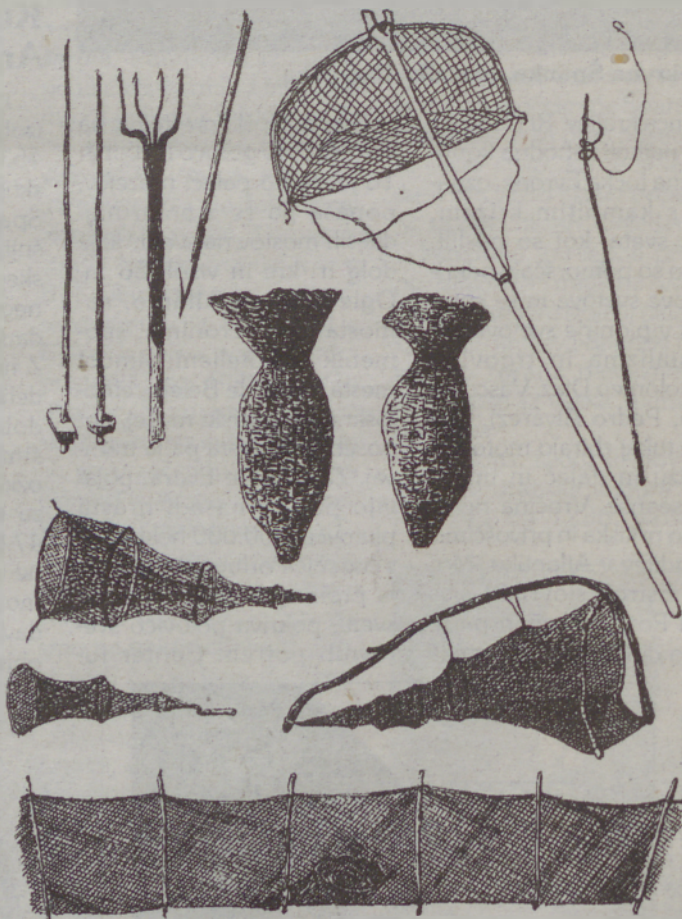

Košara za lov piškurjev, ki jo je za PEN spletel Janos Zadravec, potomec stare ribiške družine iz Gaberja. Foto: Albert A.

dosti manj. Nekoč so ob Muri ribili pri vsaki hiši, nekateri so od gosposke vzeli v najem cele murske odseke ali mrtvice. V Kotu je družina Voros najemela reko od svetega Martina do Murskega Središča, moj tast iz Kapce je imel v najemu Trdovačo in ob svetem Nikoli, godu zavetnika mlinarjev in ribičev, smo hodili k maši na Hotizo ali v Lendavo. Mlinarji in ribiči smo se spoštljivo obnašali, upoštevali nenapisana pravila, kajti riba je večini obmurskega prebivalstva pomenila toliko kot domača žival.

Vilko Novak v svoji knjigi o

ljudski prehrani v Prekmurju ugotavlja, da je od lova mnogo pomembnejši ribolov. Ribišstvo je zlasti razvito ob Muri, kjer se približno tretjina hiš hrani z ribami. Manj love v potokih in ribnikih. Lovijo z raznim orodjem in najnavadnejši je kržak. Stava je kržak na vzvodu na pet količev. Vodica je trnek, vrša je trojni sak, sak je pa vrečasta mreža, s katero zapro reko. Beden je iz žice spletena naprava, bardun je jeklena dvo- ali trizoba vila, puntar je posoda iz desk, ki jo postavijo v mirne vode. Boben je bil v rabi nekoč na Muri, ki jo je bilo še pred

Tradicionalni ribiški pripomočki iz Prekmurja

začetkom regulacije v mekah, mrtvicah in starih strugah mnogo rib.

Naš sogovornik Janos Zadravec iz Gaberja, dober poznavalec starih ribiških pripomočkov, je za PEN spletel košaro, s katero so nekoč lovili piškurje. Lov na piškurje (Petromyzon fluvia tilis L.) ali piškourje, kot pravijo v Prekmurju, je v našem ribolovu posebno poglavje, ki ga poznajo ob celotnem porečju Ledave, Kobiljanskega potoka, Libenice, Črnca in tudi ob Krki.

Jože Raščan, Raščanov dedek iz Male Polane, je v mladosti ujel marsikaterga piškurja, in žalostno pripominja, da današnja mladina niti ne ve, da pečeni »piškourji« še iz rengle skačejo. Zato so košare, ki so neka vrste vrše, vedno pletli iz vrbovega šibja, da se sluzasta riba kačaste oblike ne bi izmuznila.

»Najbolj preprosto so lovili pozimi, ko se je pod tanjšo skorjo ledu ali ob vretinah nabralo na stotine in stotine omamljenih rib in smo jih kar z roko pobirali iz vode. Starejši so pravili, da je to 'škart' riba, ki ni sposobna preživeti ob manjšem dotoku kisika pod ledom. Narava ima vselej prav,« pravi naš sogovornik Janos Zadravec, ki ima v svojih genih lovsko-ribiški nagon in nosi v sebi tradicijo vseh generacij ob Muri.

»Oče me je že majhnega jemal s seboj k vodi in vedno vem, kdaj škodim naravi. Zdaj se držimo zakonov, ob drstitvi je ribolov prepovedan in ne gremo na ščuke. Veste, mi pravimo, da so to matjaševe ščuke, čeprav je še mnogo drugih rib.«

»Skoraj sedemdeset let ste povezani z vodami in poznate vsak segment življenja ob njih, predvsem v teh mrtvicah, kaj pravite o ribjem staležu?«

»Rib je še precej, vendar po moji oceni le tretjina tega, kar je bilo v času mojega otroštva.«

»Je kriv prevelik ulov?«

»Kje pa, danes se zapleni le desetina tega, kar se je ulovilo nekoč. Okolje je preveč onesnaženo, zastrupljeno, umetna gnojila, škropiva, plini v zraku so okužili kopno in vode. Nekoč je Mura vsako leto poplavila to območje, izprala vse jarke, mlake, prinesla svežo vodo in naše mrtvice, potoki, murski meandri so bili polni somov, glavatic, šluk, koskov, krapov, bolinov, karasov, klenov, nozdrač, mren, menkovcev, rčkov, linov, belic, podvusti, prdašev, androg, vretenc, sekavic, smojev, piškourjev ... Veliko ribjih vrst je izginilo, je pa štiri ali pet novih, ki jih v mojem otroštvu ni bilo.«

Na njegovem ribniku med Zadravčevino in mrtvico, v mlaki, kot sam pravi, raste rogoz, februarjski led se še dobro drži. Matija led razbija, če ga ni pa naredi pravi pregovor. Po pepelnici si niti lisica ne upa na led, rajši se postji. Nekoč so v obmurskih vaseh ljudje že šteli dneve do Matije, ker takrat je bil ulov vedno bogat, danes se držijo zakonov in ribiških »regul.«

»Moj vnuk bo tudi ribič, saj že pricaplja za mano k ribniku. Naučil ga bom, kako se pletejo vrše in ribiške košare, da naša tradicija ne bo šla v pozabo. Jaz sem v tem zrasel in hudo mi je, ko vidim, da mladini nič ne pomeni tisto, kar so zapustili dedje naših dedov. Danes je vse v trofejah. Sam sem tudi uplenil desetkilogramsko ščuko, čeprav sem ponosen na trofejo, mi je lepše, kadar se spominim tradicionalnega ribišta svoje mladosti.«

ELLA PIVAR

	AVTOR ŠTEFAN HAJDINJAK	KLASIČNI UMETNIK	FR. BAKTE-ROLOO, NOBELOVEC (CHARLES)	MUSLIMAN DIMASTIJA BAGDADSKI KALIFI	OZNAKA ZA TOLAR	PERZUJA	MITRO SUSECI SE ZAŠČITNI PREMAZ	HRVASKA NAFTNA DRUŽBA	KOKU TAKAGAVA	MESTO V SZ ITALIJ	GNJUNA BULA	NEKORANJA SPANSKA SMUČARSKA (BLANCA F.)	MOST ZALJUB-LJENIH V BENETKAM					
	KODR RAZVRŠČA KLADIFI CIRA	DRUŽINA TROPSKIH SIADKOVOG-ME RIB	UTELEGENJE BOGA VIŠNJA V HINDUIZMU	SEBER	FILMSKI USTVAR-JALEC	OZNAKA ZA NEZNANCA (MOCVIRNAT TRAVNIK)	AVS SMUČAR (HUBERT) DOPIŠNIK DELA (IVAN)	LEFALISČE GLAVNEGA MESTA MEHIKE	MAŠINA OMARA TUDA ŽENSKA	MOŠKO SORODNIK PO MOŠKI LINLI	RAČUNSKA TABLICA ABAKUS	PRISTAN ETATIZMA RESTAVRIRNA ČOKOLADE	ČAS MED DRAŽ-LAJEM BI REAKCIJO SPODRLI UJ		PERZUSKI MISLEC ZOROASTER	TROPSKA PAPIGA	ČELIČE I KOVINSKO KONICO NA TEMENU	SRBSKO MOŠKO IME
P E N	LADJA ZA POLAGANJE KABLOV POD MORJEM	ANALITIK	METANJE PUŠČIC MLADINSKA REVUJA	DRBOGIKA ZMAGE KLADA ZA SEK.DRV	ZABAVA PERZUSKA KRALJICA	ENOTA ZA ČET ZLATA DUBRŠKA PTICA	LEP RAST BELIŠ KISELKAST OKUS VINA	TOČENJE GORIVA OKLEPNO VOZILO	RAČUNSKA TABLICA ABAKUS	ROBEDNI ČRNI ENA OD PROJEKCI	AVSTRILSKA TISKOVNA AGENCIJA GLEDALISČE	IVAN LOTRIČ MENAD STERČ	NADAV NAPLAČILO	N BRONČIC RADOVEDNA 7 POT CESTA (LAT)	TRINCA PLANETA PO PTOLEMEJU	BYANO IME ZA ČINIKOVO RUDO		
V MLADOŠTI KASTIRAN PETELIN	PAPREZ IZ DRUGEGA STOLETJA N ŠTETJA	PREBIVAL BALKANA	LADO LEKOVAR	NAFTA (ANG.)	VZORNIK	POKRAJINA V JUŽNO- AFRIKO REPUBLIKI	NAČRT PONOVA V NEZNANE KRAJE	ANGLEŠKI POMORČAN (JAMES, 1728-1778)	REKA KO TEČE SKOZI FIRENCE									

Od 27. februarja do 27. marca

HOROSKOPEN

Pripravlja: Agencija Hogod

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

Preteklosti ne morete spremeniti, na prihodnost pa lahko vplivate samo delno. Osredotočite se na pozitivno, upoštevajte tudi druge in delajte po najboljših močeh. Poskusite biti najboljši. Uspeh vam bo zagotovljen. Tudi trenutek, ko boste brez premišljanja morali dati pomemben odgovor, izhaja iz tega. Sicer pa vas v drugi dekadi čaka več sreče med prijatelji in v družini kot v službi.

BIK

(21. IV. – 21. V.)

Včasih se ujamete v negotovosti. Ta vam krade energijo, čas in vas spravlja iz začetne smeri. Ker sami ugotavljate, da je negotovost absolutno nekoristna, jo črtajte iz svojega počutja, kajti pomagati vam ne more, zanesljivo vam pa škoduje tako duševno kot poslovno. Na neki pogovor pridite pokončne drža in s pripravljenima dvema odgovoroma. Pazite na prehrano.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Ne zanašajte se na svoj spomin. To, kar nameravate narediti, si zapišite. Prevečkrat vas prime, da bi naenkrat radi rešili več nalog. Opravljajte le eno stvar in jo dokončajte. Potrebovali boste manj časa in zadovoljnejši boste. Namig o sebe nasprotnega spola je pomemben. Če ga boste pravilno razumeli in tako tudi ukrepali, se lahko zgodi nekaj zanimivega.

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Majhni zdravstveni in tudi poslovni problemčki vam onemogočajo, da bi se bolj posvetili ljubezni in čustvom. Pred vami je mesec, ko boste to vrzel z lahkoto razrešili. Pri neki pomembni zadevi ste na križišču. Imate možnost, da ponovite isto napako, ki ste jo že naredili, ali pa s pravilno odločitvijo uberete pravo smer.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

Čas je, da poskrbite za čimmanj stresnih situacij. Problem z okoljem boste rešili, vendar se posvetujte z nekom, ki razmišlja enako kot vi. Privoščite si nekaj, za kar mislite, da je za vaše razmere predrago ali prerazkošno. O avanturi ne razmišljajte, ker ni pravi čas za to. Kmalu se boste znašli v družbi, kjer boste zabavni in prijetni.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

Ali nimate občutka, da pozabljate na romantiko. Morda bi bilo dobro razmisliti tudi o tem. Pri delu ste naredili nekaj manjših napak, vendar uspešnih potez iz prejšnjega obdobja ne morejo ogroziti. Obkroženi boste z ljudmi vesele narave, kar vam mora dati energijo, da boste z lahkoto prebrodili problem, ki se bo porajal v tretji dekadi.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

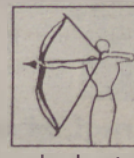
Pri frizuri si omislite manjšo spremembo, pozneje boste zadovoljni ugotovili, da je bila pomembna. Neko potezo, ki jo že dolgo načrtujete, potegnite ob neparnem dnevu. Naredite si načrt za manjše potovanje ali izlet in potem to tudi izpeljite. Zanimivo bo in prineslo bo nove koristi. Pri delu morda rahlo pretiravate.

ŠKORPIJON

(23. X. – 21. XI.)

Eno je prijateljstvo, drugo ljubezen. Ko boste to doumeli, se bodo stvari začele spreminjati same od sebe, in to vam bo v korist. Čas za odločilno potezo še ni prišel, vendar bodite pripravljeni, kajti ni več daleč. Na neka vrata morate pritisniti zelo narahlo. Približujeta se vam dve osebi nasprotnega spola. Ena z dobrimi, druga s slabimi nameni.

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Rumena barva vam bo koristila v drugi dekadi. Privoščite si krajši odmor, če ne morete, ne opravljajte pomembnejših poslov. Omahljivost vam ne more koristiti. Prijatelj pričakuje, da ga zaprosite za pomoč, ki vam bo zelo koristila. Hinavec v vašem delovnem okolju ni nevaren, kjub temu poskrbite, da se bo čimmanj motovilil okrog vas.

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

Srečanje bo zelo pomembo, zato pazite na obnašanje. Nekega darila ali dogodka si ne boste znali pojasniti, vendar se potrudite, ker ne gre za naključje. Zanimiv preobrat na ljubzenskem področju, ki se je kuhal že dalj časa. Stvari pravilno opazate, zato se ne bojte prihodnosti. Pri garderobi si omislite nekaj modrega, belega ali srebrnega, nikakor pa ne kombinacije tega.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

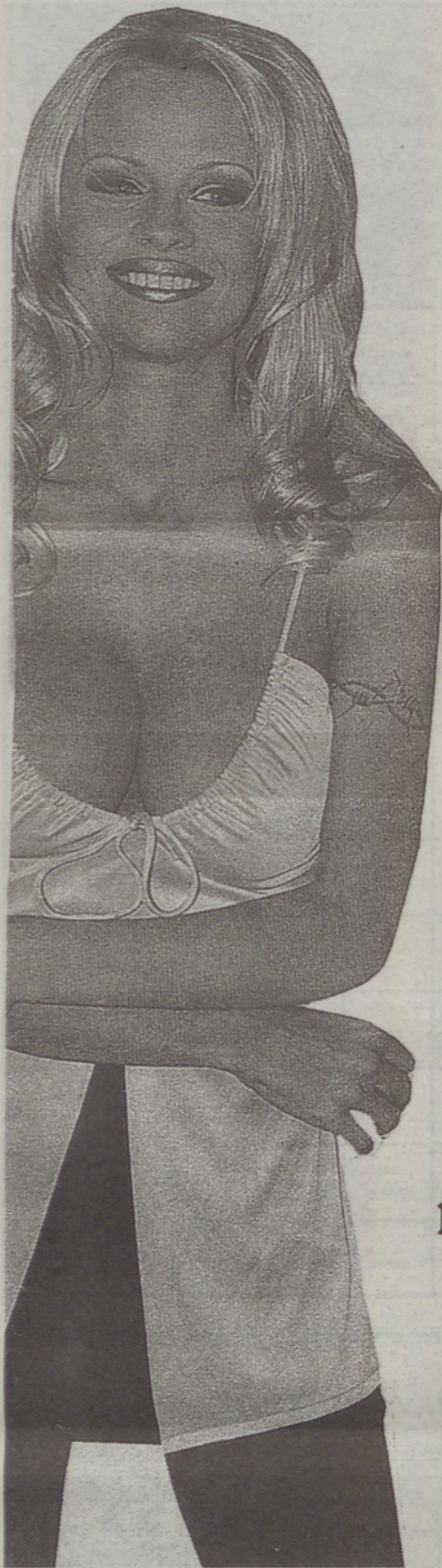
V čim krajšem času utrgajte cvet. Ko bo že utrgan, šele razmišljajte, kdo ga bo dobil. Sredina meseca ne bo ravno idilična, kar bo vplivalo na vašo samozavest. Morebiti se bo stara ljubzenska zveza zrahljala in se bo pojavilo nekaj novega. Bodite na preži in ne ukrepajte. Čas bo pokazal, kdaj bo to potrebno.

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Ob koncu tedna poskrbite za redno sprostitvev, vendar v novi družbi. Če se ukvarjate s trgovino, počakajte, če se ukvarjate z intelektualnim delom ali ustvarjate kaj novega, pa takoj v akcijo! Čas ni naklonjen, da bi težave delili z drugimi ali jih prosili za nasvet. Vzemite svinčnik in papir ter nekaj napišite ali narišite. Dobili boste dobro idejo.

P
o
g
l
e
j
t
e

P
a
m
e
l
o
!

Fotograf pa tudi vsi drugi, ki so jo želeli posneti, so jo morali čakati kar dve uri skupaj z glavnim menedžerjem firme Pizza-Hut, da je prišla na fotografiranje. Firma je prispevala za neko dobrodelno akcijo 25.000 DEM, Pamela Anderson pa bi naj vse skupaj olepšala s svojo navzočnostjo. Ko je bilo fotografiranje končano, je neki fotoreporter rekel: »Tega si ne dovoli niti Sylvester Stallone.« Čakali pa so jo vseeno ...

Fergie

se bo izmazala!

Uboga britanska kraljevska družina! Tudi yorška vojvodinja Sarah Fergusson - Fergi jim ne da miru. Ker ni živela tako, kot se za kraljevsko družino in bližnje sorodstvo spodobi, so ji ukinili pomoč, kar je bil zanjo hud udarec, saj si je nakopala za kakšnih šest milijonov dolarjev dolga. Vendar se zdaj stvari izboljšujejo. Za dobra dva milijona dolarjev je v Ameriki posnela nekaj reklamnih filmov. Med njimi tudi za neki sadni sok, kar naj bi bilo za njo (kako pa še za kraljevsko družino!) zelo ponižujoče, vendar denar je denar. Na fotografiji (drži rokavice) pa jo vidimo z Avstrijcem Richardom Lugnerjem, sicer gradbenim magnatom na dunajskem Opernballeu '97. Prireditve, kjer se za drag denar lahko pokaže avstrijska smetana, se je udeležila tudi Fergie. Vendar so ji za navzočnost morali plačati 400.000 šilingov. Tako se dela biznis.

Antonio Banderas

V Ameriki se lahko zgodi marsikaj, tudi kaj takega, kar sta doživela Antonio Banderas in Melanie Griffith. Na nedavni premieri filma v Los Angelesu oziroma takoj po njej si je znameniti par zaželel malo samote in sta odšla za nekaj minut iz zgradbe. Ko sta se želela vrniti na banket, to ni bilo več mogoče. Tamkajšnji stražarji ju enostavno niso prepoznali in ju niso pustili noter. Bogve, kako bi se končala zadeva, če ravno takrat ne bil prišel mimo vodja stražarjev ter vse hitro in uglajeno rešil.

Družina

je prva!

Tako pravi David Hasselhoff in zakaj mu ne bi verjeli. Priznava, da so soporoga Pamela ter hčerki Ann (5) in Hayley (3) na prvem mestu v njegovem življenju. Ko so se pred štirimi meseci v javnosti pojavile Pameline pornografske slike, je od nje takoj zahteval (to se pa lepo sliši, oprostite, bere), naj takoj spremeni obnašanje ali se bo ločil. Zaenkrat ni slišati, da bi se ločil, torej je Pamela spremenila svoje obnašanje. Verjetno živijo v razkošnem predmestju Los Angelesa in tudi lačni niso. Od vsake epizode v Obalni straži vtakne David v žep okroglih 850.000 dolarjev. Ker je tudi producent te najbolj gledane televizijske serije na svetu, mu bo še kaj kapnilo tudi pozneje. Vstaja pa že zjutraj ob petih, ko večina nas navadnih zemljanov še smrči ali se obrača v postelji, ter uro in pol trenira, samo da so mišice, kot je treba.

Gillian ponovno zaljubljena

Kdo ne pozna hladne, umirjene agentke FBI v seriji Dossier x? Tam je sicer umirjena, drugače pa je menda kar nemirne krvi. Pri svojih 28 letih se je ponovno nesmrtno zaljubila v mlajšega fanta ter že zapustila Clydea Clotza (35) in hčerko Piper. Gillian sicer ne dovoljuje, da bi se veliko govorilo o njenem fantu, ker se še ni ločila, vendar je že pricurjalo na dan: novi ljubimec je precej mlajši od nje, nosi bradico in tu in tam odigra kakšno manjšo vlogico. Dolgo se je govorilo, da vara svojega soproga, vendar tega ni hotel verjeti. Ko je zvedel, kako je v resnici, je mirno in brez scene zapustil hišo v Kanadi in se s hčerko, ki je želela ostati z njim, odselil. Da bo vse skupaj še bolj zapleteno, lahko zapišemo, da tudi njen partner Mulder ne živi s več soprogo. Potem ko ga je le-ta zapustila, je nekaj časa blodil sam, zdaj se je pa kar lepo ujel z mlado teksaško pevko Lisi Loeb.

.... HODA JE REKLA:

ŽANET NAJ DO "IN
"BIL JE ŽANET, KO ŽE
TOLIKOKRAT PREJ,
- DA BI S SVOJO MEHKOBO
IN BLIŠČEM PRICARAL
PRAVLJIČNI ZAKLJUČNI
PLES

ODPLEŠITE V LEPO
BODOČNOST!

EMMA

slovenskih izvajalcev

Prvi pravi latino izdelek

Zadnjih nekaj let smo pričali izredni priljubljenosti latino glasbe tako v medijih kot tudi med občinstvom. Tokrat pa vam lahko predstavimo prvi tovrstni izdelek slovenskih izvajalcev; Peter Lagudin in Slaven Rukavina sta edina izvajalca latino glasbe v Sloveniji. Slaven je nekaj časa živel v Parizu, Peter, ki je profesor kitare, pa je študijsko potoval po Španiji in Portugalskem. Spoznaval je ljudi in se z njimi pogovarjal o načinu njihovega življenja, navadah in predvsem pesmih, ki jih je natančno in skrbno zabeležil.

Njuna skupna glasbena pot se je začela, ko sta se leta 1993 spoznala na prireditvi v Kranju. Tako v naših krajih že nekaj let skupaj izvajata priljubljeno, a redko izvajano glasbo. Nastopala sta tudi v Avstriji in v Nemčiji.

Največje priznanje zanju je bila »kritika« Špancev in Mehičanov, ki po poslušanju njunega izvajanja niso mogli verjeti, da nista njihova rojaka. Poleg standardnih dobro znanih latino melodij z območja Španije in Mehike, kot so Quando Calienta El Sol, Bamboleo, Besame Mucho, Guantanamo, občinstvu predstavljata tudi manj znane narodne pesmi, ki jih prepevata v španščini, portugalsščini in angleščini. CD-plošča in kaseta dokazujeta njuno virtuoznost pri izvedbi kot tudi izredno poznavanje in ljubezen do latino glasbe, poslušalcem pa ponujata obilo užitkov.

Marta Zore ima novo frizuro, oprostite, novo lasuljo. Daljši lasje, stopničato postriženi in bolj urejeni. Po prvih vtisih sodeč je lasulja tokrat narejena iz pravih las.

Župan Občine Piran je razpisal natečaj za XX. festival Melodije morja in sonca. Na razpis se lahko prijavijo vsi avtorji s skladbami, ki še niso bile javno predvajane. Vsak avtor lahko sodeluje z največ dvema skladbama, ki ne smejo biti daljše od treh minut in pol. Poslati je treba demo posnetek, besedilo, notni zapis z oznako harmonije, tempom in podpisanim besedilom, podatke o avtorju, predlog izvajalca ter plačati prijavnino. Za najstniški MMS in novo sceno 5.000 tolarjev, za popevkarski del pa 9.000. Prijave sprejemajo do vključno 15. marca. Naslov je Agencija Plahutnik, Pristaniška 45, 6000 Koper. Pa še nagrada, ki jo razpisujejo za prvo mesto, milijon tolarjev.

Sanja Mlinar je izdala novo ploščo, ki združuje pesmi s kasete Princ iz sanj in nekaj uspešnic s kasete Mladostne sanje. Ker gre 16-letno dekle v korak z modo, se je tudi ona podala v plesne dance ritme.

DŽIGI BAUUUUUU

Vojko Sfiligoj, član skupine Don Juan, je dobil na maratonu slovenskega filma nagrado za najboljšo filmsko glasbo.

Prav tako je dobil Alekander Kogoj, skladatelj in Reginin mož, priznanje za glasbo, ki jo je napisal za vse nove špice informativnega programa TV Slovenija (Dnevnik, Poročila, Obzornik, Odmevi, Vreme).

Andreja Makoter ima dolg nos, pa ne zaradi lepotne operacije, ampak zato, ker je duet Patrol ni napisal na ploščo kot vokalistko.

Pop Design so se spričkali s svojim bobnarjem Damijanom Tomažinom, ki sliši na ime Dačo. In ker vodja skupine Tone Košmrlj ne mara neposlušnosti, mu je dal odpoved ter ga takoj zamenjal z Maretom Ličnom.

Se zanimате za posebno šolo klaviatur, ki jo organizira firma Roland. Pokličite 061 1853 438.

A veste, kaj mislijo koroški rockerji Wellblott? To vas sprašujejo na svojem novem albumu z naslovom A veš, kaj mislim?, ki je usmerjen v blues-rock. Sicer pa wellblottovci snemajo videospot za skladbo Tam si ti, s katero so bili nagrajeni na Rock Boomu '96.

Šukarji

so zlata vredni

To so nam zagotovili pri založbi Corona, potem ko so na manjši slovesnosti zalili uspehe plošče in kasete Amaro Dive. V manj kot letu so ta izdelek prodali v zlati nakladi. Tudi drugače je skupina Šukarji nadvse aktivna in popularna. K sodelovanju jo vabijo najrazličnejši znani izvajalci, med njimi je tudi Zoran Predin. Šukarji z njim potujejo po Sloveniji in predstavljajo album Mentol bombon. Turnejo so zaokrožili 19. februarja z velikim koncertom v Cankarjevem domu. Nadvse prijetno in zanimivo je bilo, izvirno pa prav nič, saj se je že Vlado Kreslin veliko prej kot Predin domislil takega nastopanja.

Panda želi vse

Kompilacijska plošča Vse najboljše skupine Pande je izšla pred božičem. Na njej boste našli 18 najboljših skladb, zbranih v desetih letih obstoja skupine. Plošča vam torej ponuja 70 minut uspešnic. Klaviaturist in vodja skupine Andrej Pompe upa, da bo katera od starejših skladb zopet postala hit.

Novosti pri Pandi še nekaj časa ni pričakovati, to pa zaradi Neve, 4-mesečne deklice, ki je pevko Suzano Werbole v celoti angažirala. Ko bo Neva zrasla, bo prav gotovo pomagala kot spremljevalna vokalistka, saj njena mama Suzana pravi, da ima neverjetno močan glas.

Pa še nekaj za tiste, ki imate radi tračarije. Pandin basist Vlado Pirc je zaprisežen vegetarijanec, in to tiste vrste, ki ne je skorajda ničesar. Na njihovem jedilniku so lahko samo sadeži, ki jih lahko oberemo (tako odpade tudi krompir), pa še ti se ne smejo mešati. Torej, ko jedo jabolka, jedo samo jabolka in ničesar drugega.

župan, župana, županu, župana, **pen** pri županu, z županom, od župana

Kako sem se jezil na občine. Koliko stane državo, da ima vsaka vas svojo občino in svojega župana, sem некоč krazmišljaj. Pa končno to niti ni tako slabo. Vse občine so si ali pa si postavljajo ali obnavljajo svoje občinske urade. Nekdanji propadajoči gasilski domovi postajajo zdaj lepe, moderne stavbe ...

POLJUBČEK IN VRTNICA

Mi porivamo, župan se smeje.

Tako sem razmišljaj zdaj, ko je Pénova trojka stopala po lepih marmornatih stopnicah, ki so jih ravno tisti dan položili, proti županovi pisarni v Šalovcih.

Da, bilo je točno na valentinovo in Irma je za poskrbela za darila: nekaj vrtnic in kondomov, ki jih je dobila od Evropskega združenja lokalnih radijskih postaj.

Tajnica nas je lepo sprejela in zato prejela od naju z Bojanom vrtnico v kompletu (poljub in lepe želje). Šalovski župan Aleksander Abraham je čez nekaj trenutkov prejel enako od Irme. Potem smo rekli: »Župan, mi smo prišli v tvojo občino, da bi kaj videli. Pelji nas kam!« In smo šli.

Najprej smo se peljali na Šalovski breg. Tam imajo

ZA JULIJO, VALENTINO IN DRUGE

zdaj umetnika. Ignac Meden si je uredil lepo domačijo. Njemu nismo dali ničesar. On je dal nam. Dobro, njegovo, lastno-ročno »izdelano« medico. Res je umetnik. Potem smo se peljali v Domanjševce. Zanimiva vas. Dve cerkvi imajo. Z neke ute nas je smehljajoče se gledal Drnovšek. Spomin na volitve! Danes (ravno sta se pogajala s Podobnikom) se zanesljivo ne smehlja tako, sem pomislil.

Midva z županom sva se peljala z njegovim avtomobilom, Bojana in Jureta je peljala Irma s službenim. »95 odstotkov gospodinjstev ima telefon,« mi je govoril. Neverjetno! Tudi 50 pa še več strank sprejme v delovnem času. V osmih vaseh prebiva kakšnih 2500 prebivalcev, ki

imajo na voljo 10 gostiln, ampak na naši poti, odkar smo zapustili pisarno, nisem videl še nobene (razen Rudijeve, ampak tja smo šli na koncu). Imajo 51 km lokalnih cest, od tega kar 27 km asfaltiranih. Lani in predlani so asfaltirali po 4 km in toliko nameravajo tudi letos. Od 18 pomurskih občin so po velikosti na četrtem mestu. Sam sem vedel za podatek, da imajo v Domanjševcih v prvem razredu samo enega učenca.

V Krplivniku (Kapornak) bo nekdo imel velik vinograd, menda bodo posadili 2000 trsov, zvem in že smo na Hodošu, pravzaprav na začetku Hodoša. Tu se ustavimo. Župan nam hoče pokazati mejno stično točko, kjer sta na sredini prihodnje železniške proge prometna ministra Slovenije in Madžarske postavila kamen. Z županom zavijeva s ceste na neko čudno pot, ki se sčasoma spremeni v travnik; v daljavi se je že videl kamen. Blato je opravilo svoje. Nič ni pomagalo. Pénova trojka je morala porivati občinski avtomobil in župana. Že je kazalo, da bo treba po traktor, pa smo se vseeno, sicer blatni, izmazali.

Peljali smo se skozi Hodoš pa mimo nekdanjega Benkovega gozda. Letos je bil na valentinovo res lep dan. Na levi na bregu cerkev sv. Nikolaja v Dolencih, snežna pokrajina, toplo sonce itd., da ne bo kdo rekel, da hočem biti romantičen. »Ne gremo tukaj na levo?« se hočem postaviti pred županom na nekem križpotju, češ te kraje tukaj pa poznam. »Ne, ker gremo v Budince k Barberovi Juliji gledat, kakšna je črna kuhinja.«

75-letna Julija nas je z veseljem sprejela. Res še nisem videl črne kuhinje. Črna kuhinja nima dimnika. Nad vrati je odprtina in tam gre ven dim, kolikor ga ostane, se razkadi, ko odpreš vrata. Kar prijetno je bilo. Mislim, da je Julija srečna. Tudi danes je verjetno bila še posebno, saj se ji verjetno ne dogaja na vsako valentinovo, da ji kdo izroči vrtnico in vse drugo, kar gre ob taki priliki zraven. Obljubili smo ji petrolejko in liter

Je to zadnje valentinovo, ko je šalovski župan še fant?

Če kdo, Julija je verjetno najmanj pričakovala obisk na valentinovo.

Valentina pri Gašparjevih je dobila srček, nam pa skuhalo dobro kavo.

Polži na županovi farmi še spijo. Ne zato, ker je že noč, ampak zato, ker je še zima.

petroleja (Pénovo darilo!), ker ji je stara počila in si zdaj sveti le s svečo.

Pot proti Markovcem je bila ravno tako zanimiva kot srečanje z Gašparjevimi, ki imajo tam oljarno. Z gospodarjem smo si jo ogledali, čeprav so za tisti dan končali delo. Z Bojan sva kupila vsak po liter olja, nato pa smo se še malo zadržali v kuhinji. Ampak zanimivo: mlada gospodinja je bila, če verjamete ali ne, Valentina. Poleg vrtnice je dobila še srček. Smo pa tam slišali nekaj zanimivega, kar sicer še ni preverjeno, se pa na veliko šušlja po Markovcih:

župan bo menda še letos stopil pred – matičarja.

Pojedli smo pecivo, popili liter in še doma narejen bezgov liker in ob mraku zapustili prijetno družino, da smo lahko že v popolni temi prišli do županove farme polžev. Peto ali še sto leto jo že ima, na 20 arih. Pravi, da zdaj nima več izgube.

Pri Rudiju pa je bilo veselo. Imel je rojstni dan. Za predjed smo jedli polže. Če so bili županovi, pa ni bilo več časa, da bi vprašal.

Joe Reethooper
foto Juza

penelopa

INES LINDIČ, 17-letna dijakinja iz Rankovca

Je vitke postave, vztrajna po značaju, rada se lepo oblači, frizira ... Tudi za klavirjem rada sedi in si sprošča svoje mladostne moči. In kdo bi si mislil, da posebej uživa še na nogometnem igrišču, v ekipi Tigris, ko ji uspe zabiti kakšen gol! Le kaj bo še iz nje?

-aj